

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

Збірник матеріалів

**V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(6 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5
6 листопада 2025 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2025 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол №5 від 30.10.2025).

Рецензенти:

Листопад О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (6 листопада 2025 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2025. Вип. V. 284 с.

ISBN: 978-617-7768-55-4

Організаційний комітет:

Богуш А. М. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);

Сторож В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);

Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);

Булгакова О. Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;

Тубичко Ю. О. – старший викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології.

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

ЗМІСТ

Розділ І. Теоретичні аспекти дошкільної освіти у сучасному вимірі

<i>Архипенко І. В.</i> Розвиток навичок дружньої взаємодії у дітей дошкільного віку в процесі організації ігрової діяльності.....	6
<i>Драгой Л. О.</i> Особливості етнічної толерантності у дітей дошкільного віку.....	12
<i>Ковиліна В. Г., Ковригіна О. В.</i> Роль фольклорних традицій у становленні емоційної культури дітей дошкільного віку.....	17
<i>Кудрявцева О. А., Дибець А. Л.</i> Ігри спортивного характеру як інструмент розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	24
<i>Кудрявцева О. А., Казімірчук Г. Є.</i> Вплив ігрової діяльності на формування уявлень старших дошкільників про український національний одяг.....	32
<i>Сторож В. В.</i> Цифрова залежність дітей дошкільного віку.....	40

Розділ ІІ. Інноваційні методи та технології у просторі дошкільної освіти

<i>Богуш А. М., Шумська О. В.</i> Народне мистецтво як компонент народознавства у процесі національного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	49
<i>Березовська Л. І., Потапчук Т. В.</i> Теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства.....	62
<i>Безпрозвана Г. О.</i> Формування мовно-мовленнєвої особистості вихователя ЗДО.....	69
<i>Бабчук М. І., Кузьменко О. С.</i> Формування образу тіла як психологічний процес у осіб, залучених до танцювальної діяльності.....	75
<i>Мельник С. Х.</i> Традиційні і нетрадиційні методики загартування дітей дошкільного віку та методика їх	

Розділ II

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО ЯК КОМПОНЕНТ НАРОДОЗНАВСТВА У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Магістрантка О.В. Шумська

Наук. кер.: Богуш Алла Михайлівна,
Професор кафедри теорії
та методики дошкільної освіти,
дійсний член НАПН України, заслужений діяч науки
і техніки України, лауреат державної премії у галузі освіти

Анотація. У статті розкрито значення народознавства як підґрунтя національного виховання дітей старшого дошкільного віку. Народознавчий підхід сприяє формуванню у дітей національної вихованості, яка проявляється у ціннісному ставленні до традицій, мови, символіки та культурної спадщини рідного народу. Особливу увагу приділено народному мистецтву як складнику народознавства, що поєднує пізнавальну, естетичну й виховну функції. Розкрито роль народної іграшки, орнаментів, декоративно-ужиткового мистецтва й традиційного одягу в розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку та у вихованні любові до рідної культури. Подано приклади інтеграції народного мистецтва в освітній процес закладу дошкільної освіти на заняттях, іграх та святкових дійствах.

Ключові слова: національне виховання, національна вихованість, народознавство, народне мистецтво, діти

старшого дошкільного віку, народна іграшка, українські орнаменти, декоративно-ужиткове мистецтво, традиційний одяг, культурна спадщина.

Вступ. Національне виховання дітей старшого дошкільного віку є одним із ключових завдань сучасної освіти. Саме в цьому віці закладаються основи світогляду та ціннісних орієнтацій, формується емоційне ставлення до Батьківщини, мови й культури. Базовий компонент дошкільної освіти (2021) визначає національно-патріотичний розвиток як пріоритет освітнього процесу, підкреслюючи необхідність прищеплення дітям любові до рідної землі, поваги до національних символів і традицій. Результатом такого виховання у дошкільному віці виступає національна вихованість, що проявляється у ціннісному ставленні до культурної спадщини. Для дітей старшого дошкільного віку це ще не сформована національна самосвідомість, а радше перші кроки до її становлення – повага до рідної мови, зацікавленість в народних обрядах, позитивне емоційне сприйняття культурних образів.

Особливу роль у цьому процесі відіграє народознавство, яке інтегрує знання про історію, побут, звичаї, обряди та мистецькі традиції українців. Невід’ємним складником народознавства є народне мистецтво, що поєднує пізнавальний, виховний та естетичний потенціал. Знайомство з народною іграшкою, орнаментами, декоративно-ужитковим мистецтвом, традиційним одягом формує у дітей емоційно-позитивне ставлення до української культури, розвиває творчу уяву й сприяє становленню національної вихованості. Метою статті є розкриття педагогічних можливостей народознавчого підходу та використання народного мистецтва у процесі національного виховання дітей старшого дошкільного віку.

Основна частина. Для подальшого розкриття проблеми національного виховання дітей старшого дошкільного

віку необхідно окреслити зміст ключових понять, які складають теоретичне підґрунтя. У педагогічній науці національне виховання трактується як «історично зумовлена і створена самим народом сукупність ідеалів, поглядів, переконань, традицій, звичаїв та інших форм соціальної практики, спрямованих на організацію життєдіяльності підростаючих поколінь, у процесі якої засвоюється духовна і матеріальна культура нації, формується національна свідомість і досягається єдність поколінь.» [5, с. 229]. У дошкільному віці воно полягає у прищепленні дітям любові до рідної землі, мови, культури, традицій та історії свого народу. «Національне виховання передбачає виховання дітей на культурно-історичному досвіді свого народу, його традиціях, звичаях, обрядах, оберегах, багатовіковій мудрості й духовності попередніх поколінь» [2, с. 122].

Тісно пов'язане з цим поняття «національна вихованість». Означене поняття вживається поряд з «національним вихованням», вони є взаємопов'язаними, натомість мають певні відмінності у своєму значенні. «Національна вихованість – це конкретний результат процесу національного виховання. Національна вихованість виражається в національній свідомості, ідентичності та цінностях людей. Це стан, коли громадяни розуміють свою приналежність до певної нації, цінують та оберігають свою культурну спадщину, мову, традиції, історію і відчують патріотичний плин до своєї країни. Отже, «національне виховання» описує сам процес формування національної свідомості й ідентичності, тоді як «національна вихованість» є результатом цього процесу, вираженням у ставленні та цінностях громадян щодо свого народу і країни». [4, с. 35].

Важливим підґрунтям для становлення національної вихованості є народознавство. Проблему ознайомлення дітей дошкільного віку з українським народознавством досліджували такі вчені як: Артемова Л., Богуш А., Воропай О., Дмитренко М., Калуська Л., Луцан Н., Лисенко Н., По-

бережнікова Т., Стельмахович М. та інші.

Народознавство можна визначити як «систему фундаментальних знань про конкретний народ, про особливості його трудової діяльності і побуту, менталітет, матеріальну і духовну культуру, історичний досвід і нинішній спосіб організації життєдіяльності (державотворення, побудова суспільства, права тощо), його традиції, звичаї, про родовід людини, спосіб життя і виховання в сім'ях, про отчий край і все пов'язане з ним, місце і роль народу в розвитку світової цивілізації тощо» [10, с. 4]. Воно розглядається як «історична галузь науки, яка висвітлює переважно традиційно-побутову культуру – звичаї, символи, традиції, фольклор, ремесла у різні історичні періоди розвитку держави та нації» [2, С. 18]. Тобто у контексті дошкільної освіти народознавство – засіб виховання, що забезпечує передання дітям знань про народну спадщину та формує емоційно-ціннісне ставлення до неї.

Невід'ємним складником народознавства є народне мистецтво. «Природне включення дитини у світ духовності та культури рідного народу у процесі ознайомлення з народними джерелами, українським мистецтвом та рідною природою допомагає сформувати в дітей корінь духовності, який неможливо замінити чимось іншим» [4, с. 25]. «Народне мистецтво — творчість народу, що має яскраво виражений національний характер і становить його матеріальну та духовну культуру; створене народом і поширене між ним, відображає його смаки та інтереси» [6]. На думку А. М. Богуш: «Багато творів декоративно-прикладного мистецтва ... входять у життя та побут дитини як художня цінність і завжди мають виховний характер» [2, с. 282].

Таким чином, національне виховання, національна вихованість, народознавство та народне мистецтво створюють єдине концептуальне підґрунтя, на яке орієнтується освітній процес у закладах дошкільної освіти.

Одним із найяскравіших і найближчих дітям проявів

народного мистецтва є народна іграшка. Народна іграшка – це не лише предмет забави, а й важливий засіб виховання та розвитку дитини, засіб ознайомлення малюків з особливостями традиційної культури, народними ремеслами та звичаями [2. с. 352; 8].

Найпоширенішими видами народних іграшок є ляльки-мотанки, дерев'яні та глиняні забавки, свищики, розписані візерунками. Народні іграшки, створені з природних матеріалів, є екологічно безпечними, привабливими та емоційно значущими для дітей. Використання таких іграшок у сюжетно-рольових іграх сприяє розвитку мовлення, комунікативних навичок і національної самоідентифікації дітей.

Практичні приклади використання народної іграшки в освітньому процесі охоплюють різноманітні форми діяльності, що сприяють збереженню та популяризації українських традицій серед дітей. Наприклад, заняття із виготовлення ляльки-мотанки [3]. Спільна діяльність дітей, вихователів і батьків розвиває творчі здібності, знайомить малюків із традиціями та обрядами, пов'язаними з цією іграшкою. Під час занять діти також слухають колискові пісні та казки, в яких фігурують народні іграшки.

Ігри з народними іграшками є важливим складником освітнього процесу. Відтворюючи традиційні українські ігри, такі як «Котигорошко», «Гуси-лебеді», «Подоланочка», у дітей розвиваються координація рухів, увага та соціальні навички. Крім того, діти із задоволенням розігрують сценки за мотивами українських народних казок, що допомагає їм краще зрозуміти культурну спадщину свого народу.

Важливу роль у вихованні відіграє ознайомлення дітей з українськими орнаментами. Українські орнаменти — чудовий інструмент для формування патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку. Традиційні візерунки мають багату символіку, відображають світоглядні уявлення наших предків. Орнаментальне мистецтво знаходить своє відображення у вишивці, розписах, кераміці, витинанках [2. с.

283, 303; 1, с. 37]. Використання цих елементів у художній діяльності дітей (малювання, аплікація, ліплення) допомагає їм засвоювати культурні коди рідного народу, розвиває їхню естетичну чутливість та творчі здібності. Особливо ефективним є знайомство з різними техніками народного розпису, зокрема петриківським, косівським, бойківським.

Знайомство з орнаментами можна організувати через інтерактивні заняття, під час яких діти розглядають візерунки на рушниках, писанках, вишиванках, обговорюють їх значення та особливості, порівнюють орнаменти різних регіонів України.

Розвитку творчих здібностей сприяє художня діяльність, у процесі якої діти можуть малювати орнаменти на папері, камінцях, тканині, створювати аплікації із традиційними візерунками. Такі заняття не лише формують естетичний смак, а й розвивають моторику та уяву дітей.

Практичне застосування народних мотивів у повсякденному житті групи допомагає закріпити набуті знання. Діти виготовляють серветки, закладки, листівки з українськими орнаментами, прикрашають куточок України власноруч зробленими виробами, що сприяє створенню особливої атмосфери національної єдності.

Доречними стануть рухливі та розвивальні ігри. У грі «Знайди та розкажи про орнамент» вихователька демонструє різні візерунки, а діти шукають подібні в інтер'єрі групи чи одязі. У грі «Склади орнамент» малюки викладають візерунки з мозаїки, гудзиків або природних матеріалів, що розвиває увагу та логічне мислення.

Не менш важливим напрямом є ознайомлення дітей із традиційним народним одягом та декоративними елементами, що його прикрашають.

Одяг є невід'ємним складником національної культури, і знайомство з ним збагачує уявлення дітей про історію свого народу [2, с. 368]. Під час занять діти дізнаються про традиційне вбрання українців, зокрема про вишиванку,

плахту, крайку, кожух, а також вивчають особливості костюмів різних регіонів України. Ознайомлення із традиційним одягом сприяє розвитку емоційно-естетичного сприйняття. Яскраві кольори, багаті орнаменти та цікаві візерунки викликають у дітей позитивні емоції, допомагають розрізняти символіку кольорів та вишитих знаків.

Українська вишивка є одним із найбільш упізнаваних символів національної культури. Вона має не лише естетичну, а й оберегову функцію. Під час занять діти можуть створювати власні візерунки для вишиванок або виконувати аплікації з народними орнаментами. Це сприяє усвідомленню ними значення традиційного одягу як носія національної ідентичності.

До того ж носіння традиційного вбрання під час тематичних свят і рольових ігор сприяє соціалізації дітей [9]. Вони відчують себе причетними до великої спільноти, вчаться взаємодіяти один з одним і глибше розуміти культурні традиції. Пізнавальний інтерес підсилюється завдяки цікавих розповідей, загадок і пісень, що супроводжують вивчення українського костюма.

Виконуючи творчі завдання, діти створюють власні орнаменти, аплікації, малюнки на теми українського одягу, знайомляться з такими техніками, як витинанка, писанкарство, вишивка. Це розвиває їхню фантазію, дрібну моторику рук і художні здібності. Діти приміряють традиційний одяг, виготовляють власні елементи декору, слухають легенди про значення вишитих символів. Обговорення традиційного вбрання на заняттях заохочує дітей дізнаватися більше про родинні звичаї, розпитувати батьків і бабусь про сімейні традиції. Так, усвідомлюють, що національний костюм – це складник їхньої ідентичності та національної історії, що викликає почуття гордості за українську культуру.

Дидактичні ігри, наприклад, «Знайди пару» (поєднання орнаментів із їх значеннями) або «Одягни ляльку», допомагають краще запам'ятати матеріал. Тематичні свята, виступи

у вишиванках та інсценізація народних казок створюють святкову атмосферу та роблять навчання більш цікавим.

Декоративно-ужиткове мистецтво є важливим засобом ознайомлення дітей з культурною спадщиною українського народу, розвитку естетичного смаку та виховання у них патріотичних почуттів. У процесі ознайомлення з виробами народних майстрів, дитина вчиться розпізнавати красу, знайомиться з народною керамікою, лозоплетінням, різьбленням по дереву, що збагачує уявлення дітей про народні ремесла [2. с. 296, 378].

У процесі знайомства з декоративно-ужитковим мистецтвом діти дізнаються про різні його види: вишивка, гончарство, писанкарство, різьблення по дереву, ткацтво, витинанка тощо. Заняття з декоративно-ужиткового мистецтва розвивають творчі здібності дітей. Вони навчаються виконувати власні вироби: розписувати глиняні фігурки, створювати аплікації із витинанки, малювати писанкові орнаменти, що, у свою чергу, допомагає розвивати дрібну моторику та уяву. Декоративне мистецтво сприяє формуванню емоційно-естетичного сприйняття у дітей. Власноруч виготовлені або побачені на справжніх народних виробих орнаменти залишають глибоке емоційне враження, викликають у дітей захоплення красою українського мистецтва. Зазначимо, що важливою є й пізнавальна функція декоративно-ужиткового мистецтва. Діти не лише опановують техніку створення народних виробів, а й дізнаються про історичний контекст їх виникнення, побут і традиції предків. Окрім цього, знайомство із процесом створення народних виробів розвиває у дітей повагу до праці майстрів. Вони усвідомлюють цінність ручної роботи, вчать шанувати ремесла та традиційну народну творчість українців.

Для ефективного використання декоративно-ужиткового мистецтва в дошкільному закладі на заняттях застосовують різноманітні методи: створення витинанок, ліплення із глини, малювання традиційних орнаментів. У

процесі розповідей і бесід діти знайомляться з історією ремесел, казками та легендами про народне мистецтво України, свого краю. Дидактичні ігри («Впізнай орнамент», «Склади писанку», «Знайди пару»), в яких поєднуються орнаменти із відповідними регіонами, роблять навчальний процес цікавим і захоплюючим.

Яскравими та ефективними можуть бути організовані в дошкільному закладі спеціальні заходи: тематичні свята та виставки, організація ярмарків і театралізованих вистав, фестивалі, майстер-класи [7]. Під час свят діти беруть участь у різноманітних конкурсах, виставах, співають пісні, виконують традиційні танці в народних костюмах, а також мають можливість презентувати власні творчі роботи. Наприклад, виставка «Скарби народної іграшки», святковий захід «Українська народна іграшка – складник нашої культури», тематичний день «День української вишиванки». Обговорення народного мистецтва спонукає дітей цікавитися родинними традиціями, запитувати в батьків, дідусів, бабусь про культурну спадщину своєї сім'ї, родини. Це сприяє збереженню спадкоємності поколінь і зміцненню родинних зв'язків. У дітей розвиваються почуття гордості за рідний край, особливості мистецтва свого регіону, вони відчують приналежність до своєї культури.

Наводимо окремі приклади експериментального матеріалу, які було використано в експериментальній роботі з дітьми.

Тема заняття: «Українські народні візерунки».

Мета: Ознайомити дітей з українськими народними візерунками, їх символікою та значенням. Розвивати спостережливість, увагу та творчі здібності. Формувати уявлення про орнамент у народному мистецтві. Виховувати інтерес та повагу до народної культури, естетичний смак.

Матеріали: Ілюстрації з українськими орнаментами (рушники, писанки, кераміка). Заготовки для розфарбовування візерунків. Кольорові олівці, фломастери, фарби,

пензлі. Аудіозаписи української народної музики.

Хід заняття

1. Організаційний момент. Привітання, налаштування на роботу.

2. Вступна бесіда. Вихователька показує дітям ляльку у вишиванці та запитує: Як ви гадаєте, що прикрашає її одяг? Що таке орнамент? Де ми можемо побачити українські народні візерунки?

Демонструє картинки із різними орнаментами та пояснює:

Червоний колір – символ любові, радості. Чорний – земля, родючість.

Синій – вода, небо. Квіти – символ краси. Калина – символ України.

3. Руханка "Орнамент у русі"

Діти утворюють коло та повторюють рухи за вихователем (імітують хвилясті лінії, кола, трикутники – основні елементи орнаментів).

4. Дидактична гра «Знайди пару» (діти знаходять однакові орнаменти серед карток).

5. Творча діяльність «Розмалуй рушничок» (10 хв)

Діти отримують аркуші з контурами рушника. Завдання: намалювати свій орнамент за зразком або власною фантазією. Вихователька допомагає дітям, коментує та підбадьорює їх.

5. Фізкультхвилинка «Орнамент – веселий танок»

Діти під веселу музику виконують рухи: «Квітка» – руки в боки; «Зернятко» – присідання; «Сонце» – підняти руки вгору.

6. Підсумок заняття (3 хв)

Вихователька розглядає роботи дітей, схвалює за старанність. Запитує: Що нового ви дізналися? Які кольори вам сподобалися найбільше?

Очікуваний результат: Діти розрізняють українські народні орнаменти, можуть пояснити значення окремих

символів у візерунках. Вчаться працювати у групі та обговорювати свої враження.

Подаємо зміст окремих ігор для дітей.

"Котигорошко". Гра заснована на українській народній казці про Котигорошка, який переміг Змія. Діти обирають одного учасника на роль Котигорошка, а іншого – на роль Змія. Решта можуть бути друзями героя або перешкодами на його шляху. Завдання Котигорошка – подолати всі перешкоди (наприклад, пробігти лабіринт або перестрибнути "ріку") і перемогти Змія, торкнувшись його. Гра розвиває спритність, силу та координацію.

«Подояночка». Це традиційна хороводна гра. Діти стають у коло, а одна дитина («Подояночка») стає у центрі. Вони співають:

«Десь тут була Подояночка,
Десь тут була молодесенька,
Тут вона впала,
До землі припала,
Личко не вмивала,
Бо води не мала.»

«Подояночка» виконує відповідні рухи: присідає, торкається землі, вдає, що вмивається. Далі ведучий (або всі діти) промовляє:

«Устань, устань, Подояночко,
Умий личко, як ту скляночку,
Візьмися в боки,
Стань у скоки,
Підскочи, підскочи,
Та й нас розвесели!»

Після цього Подояночка виконує танцювальні рухи, а потім вибирає собі наступну Подояночку. Гра допомагає дітям розвивати ритмічність, координацію та почуття колективної взаємодії.

Отже, народне мистецтво в структурі народознавства постає дієвим ресурсом для національного виховання дітей

старшого дошкільного віку, що легко інтегрується у заняття, ігри та свята.

Висновки. Народне образотворче мистецтво відіграє важливу роль у вихованні дітей дошкільного віку, сприяє розвитку емоційного сприйняття, естетичного смаку та творчих здібностей. Народне мистецтво допомагає дітям відчувати особливу емоційну прив'язаність до своєї землі та народу, адже вони доторкаються до живих традицій, які передавалися в Україні з покоління в покоління.

Отже, народознавчий підхід у національному вихованні дітей старшого дошкільного віку забезпечує формування у них національної вихованості, що проявляється у ціннісному ставленні до культури, повазі до традицій і позитивному емоційному сприйнятті рідної спадщини. Важливу роль у цьому процесі відіграє народне мистецтво, яке є невід'ємним складником народознавства та поєднує пізнавальну, виховну й естетичну функції. Знайомство з народною іграшкою, орнаментами, декоративно-ужитковим мистецтвом і традиційним одягом сприяє розвитку творчих здібностей дітей, формуванню їхнього художнього смаку й почуття гордості за українську культуру. Практична реалізація народознавчого матеріалу в освітньому процесі закладів дошкільної освіти у процесі занять, ігор та свят дозволяє поєднати знанневий, емоційний і діяльнісний компоненти виховання, створюючи міцне підґрунтя для подальшого становлення громадянської позиції та духовного розвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / за ред. А. М. Богуш. – К.: Вища шк., 2007. 542 с.

2. Богуш А., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі: Навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Вища шк., 2002. 407с. (15-22)

3. Вашак О.О., Мартиненко Л.С. Використання символіки українського народу у процесі національного виховання дітей дошкільного віку (на прикладі українського писанкарства). Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта. – Полтава, 2023. 83 с.

4. Вашак О.О., Міга Ю.О. Особливості національного виховання дітей дошкільного віку в освітньому просторі приватних центрів розвитку. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта. – Полтава, 2023. – 110 с.

5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко ; [гол. ред. С. Головка]. – Київ: Либідь, 1997. – 373 с.

6. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Інститут енциклопедичних досліджень. – URL: <http://esu.com.ua/>

7. Інтегроване заняття для дітей старшої групи на тему: «Лялька мотанка-народний оберіг. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/>

8. Луговська В. О. Ознайомлення дітей з народознавством в умовах ДНЗ. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/library/oznajomlenna-ditej-z-narodoznavstvom-v-umovah-dnz-26920.html>

9. Обереги українського народу. Національна Історична Бібліотека України. Вип. 10. URL: <https://nibu.kyiv.ua/exhibitions/562/>

10. Основи народознавства : навчальний посібник / укл. І. Терешко, В. Гончарук]. 2-ге вид. - Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2014. - 347 с.

11. Повстаннік О. О. Заняття з народознавства «Краса української вишиванки». Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/library/zanatta-z-narodoznavstva-krasa-ukrainskoi-visivanki-284017.html>

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА

**Док. пед. н., проф. Л. І. Березовська
Магістрантка Т. В. Потапчук**

Формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства визначається комплексом педагогічних умов, про що свідчать дослідження науковців [1; 2; 3; 4; 5].

У нашому дослідженні було застосовано метод експертного оцінювання педагогічних умов, спрямованих на формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства. Це дало змогу ґрунтовно проаналізувати чинники, які сприяють розвитку толерантної поведінки майбутніх педагогів, а також визначити найбільш ефективні шляхи їхньої реалізації.

В рамках дослідження педагогічні умови було поділено на два основних блоки: організаційні та методичні.

До організаційних умов, що забезпечують сприятливе середовище для формування толерантності, було віднесено:

1. Створення толерантного освітнього середовища педагогічного факультету, яке сприяє розвитку взаємоповаги, довіри та емоційного комфорту серед студентів і викладачів.

2. Формування умов для саморозвитку студентів, що передбачає підтримку їхньої особистісної активності, самостійного аналізу власних поглядів, стимулювання рефлексії та розвитку емпатії.

3. Організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачами, студентами та батьками з метою налагодження ефективної комунікації, обміну досвідом та сприяння вихованню толерантного світогляду.

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5

6 листопада 2025 року

Виготовлено з готового оригінал-макету
Технічне редагування матеріалів збірника – О.І. Кисельова.

Підписано до друку 03.11.2025 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура «Times New Roman». Ум.-друк. арк. 17,8.
Тираж 300 прим. Зам. № 37.

Видавництво ТОВ «Лерадрук»
Свідоцтво ДК № 2645 від 11.10.2006 р.
м. Роздільна, вул. Європейська, 44.
E-mail: leradruk@gmail.com